

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

JELEŃ i ŁANIA

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Czasem we współczesnych, pokrewnych znaczeniowo formach wyrazowych trudno doszukać się podobieństwa, a jednak ono istnieje, trzeba tylko wiedzieć, gdzie szukać. Badanie najstarszych poświadczeń tekstowych i porównywanie podobnych znaczeniowo form w różnych językach pozwala językoznawcom odkryć genezę słów i odnaleźć całe rodziny wyrazowe. Takimi stosunkowo bliskimi krewnymi są właśnie JELEŃ i ŁANIA. Oba wyrazy – JELEŃ i ŁANIA – zawierają ten sam element językowy: są kontynuantami praindoeuropejskiego pnia *el-en- / *el-ŋ-. JELEŃ – w gwarach mający również postać LELEŃ – w prasłowiańszczyźnie miał najprawdopodobniej postać *elень lub *olень, a początkowe, nagłosowe [j] pojawia się w wielu językach słowiańskich. ŁANIA powstała jako żeński językowy odpowiednik JELENIA: przyrostek -i, tworzący rzeczowniki żeńskie od męskich (ten sam, który jest w formie PANI utworzonej od słowa PAN), sprawił, że samogłoski w tym wyrazie rozwinęły się nieco inaczej niż w słowie JELEŃ. Prasłowiańska ŁANIA miała postać *olni, a jeszcze w staropolszczyźnie do XVI w. używana była nie dzisiejsza forma ŁANIA, tylko forma ŁANI (ta ŁANI tak jak ta PANI).